

FI lausuntopyyntö VV

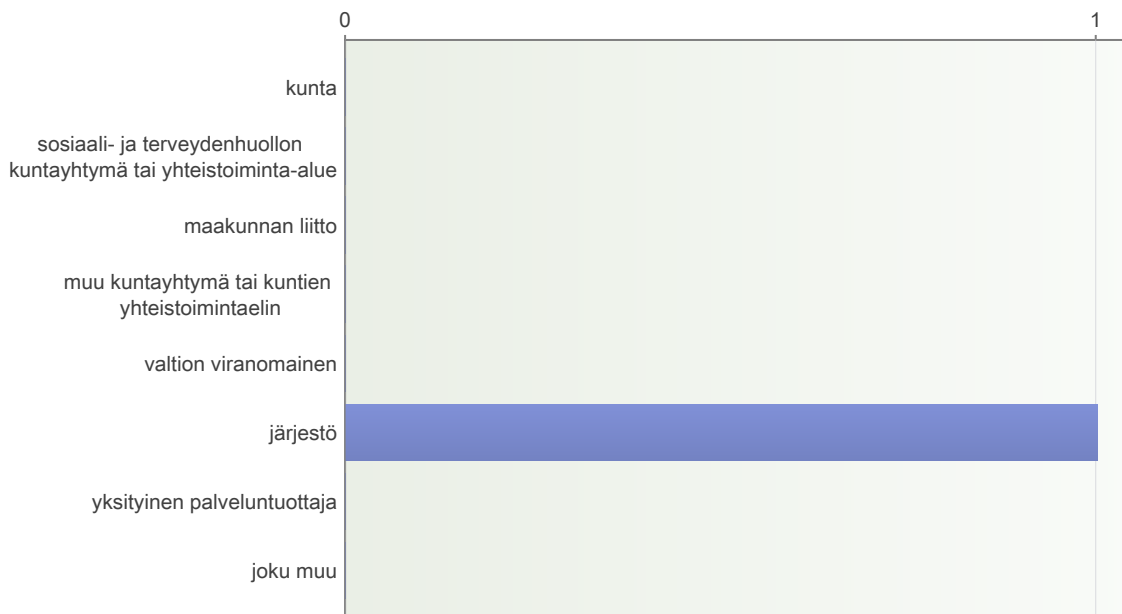
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Kunnallinen työmarkkinalaitos	KT johtoryhmä	etunimi.sukunimi@kt.fi	9.3.2017	KT:n valtuuskunta

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- KT Kuntatyönantajat, samoin kuin Suomen Kuntaliitto, pitää sote-uudistusta tarpeellisena ja kannattaa valinnanvapauden hallittua laajentamista.
Lakiluonnoksessa esitetty malli tarvitsee kuitenkin yksinkertaistamista ja selkeytystä.

Valinnanvapaus tulisi saattaa käytäntöön asteittain esimerkiksi maakunnallisina pilotteina ja kokeilujen kautta nykyisen palvelusetelilain puitteissa ja käynnissä olevien kokeilujen tuloksia hyödyntäen.

Ehdotettu tapa toteuttaa perustason ja eräiden erityistason palveluiden valinnanvapaus yhtiöittämisvelvollisuuden ja markkinamekanismien kautta on ristiriidassa sote- ja maakuntauudistukselle alun perin asetettujen tavoitteiden kanssa, jotka koskevat yhdenvertaisuutta, palveluiden integraatiota ja kustannusten hillintää.

Malli rajoittaa palveluiden järjestämisvastuuseen ja itsehallintoon lähtökohtaisesti kuuluvaa oikeutta päättää palveluiden tuottamistavasta ja ohjata palveluita kokonaisuutena. Järjestämisvastuun kantaminen ja palvelujen integraatio on erittäin haasteellista, kun perustason palvelut siirtyvät yritysten vastuulle ja markkinaperusteiseen ohjaukseen. Palvelutuotanto pirstoutuu maakuntien tosiasiallisen ohjausvallan ulkopuolelle ja eri palveluihin syntyy asiakkaan näkökulmasta nykyiseen verrattuna uusia rajapintoja.

Nyt lausuttavana olevan valinnanvapauden laajentamisen tarkoituksena on vahvistaa erityisesti perustason palveluja ja turvata ihmisten nykyistä nopeampi hoitoon pääsy ja palvelujen saanti. KT kuten Kuntaliitto kannattaa tätä. Perustasoa olisi kuitenkin mahdollista vahvistaa myös muutoin kuin valinnanvapausjärjestelmän avulla.

Lakiluonnoksessa ehdotetusta ohjausjärjestelmästä on käytännössä mahdotonta saada aikaan kokonaisuutta, jonka avulla saavutettaisiin uudistuksen tavoitteet ja pystyttäisiin hallitsemaan malliin sisältyvät rakenteelliset riskit. Viime kädessä markkinat määrittävät miten, missä ja millä hinnoilla maakunnassa palveluita on saatavissa.

Yhtiöittäminen esitetyssä muodossa johtaa entistä useammin työnantaja- ja työehtosopimusmuutoksiin. Tämä lisää kustannus- ja työrauhariskejä.

Palvelutuotannon muutosten ennakoimattomuus tuo riskejä työnantajatoimintaan, sen pitkäjänteiseen kehittämiseen sekä työvoiman resursoimiseen.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

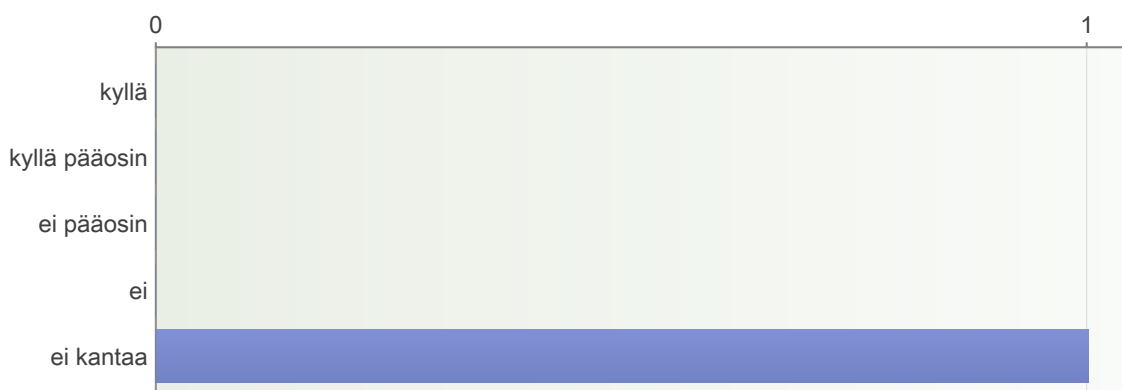
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa jää epäselväksi, mitkä palvelut ovat valinnanvapauden piirissä ja mitkä liikelaitoksessa. Liikelaitoksen kieltäminen tuottaa valinnanvapauden piirissä olevia palveluita voi hajottaa asiakkaan palvelukokonaisuuden sen sijaan että parantaisi sitä. Esimerkiksi tehostetun palveluasumisen osalta on tärkeää, että asiakas saa suoran valinnan kokonaisuuteen kuuluvat palvelut siinä tehostetun palveluasumisen toimipisteessä, jossa hän on hoidettavana.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

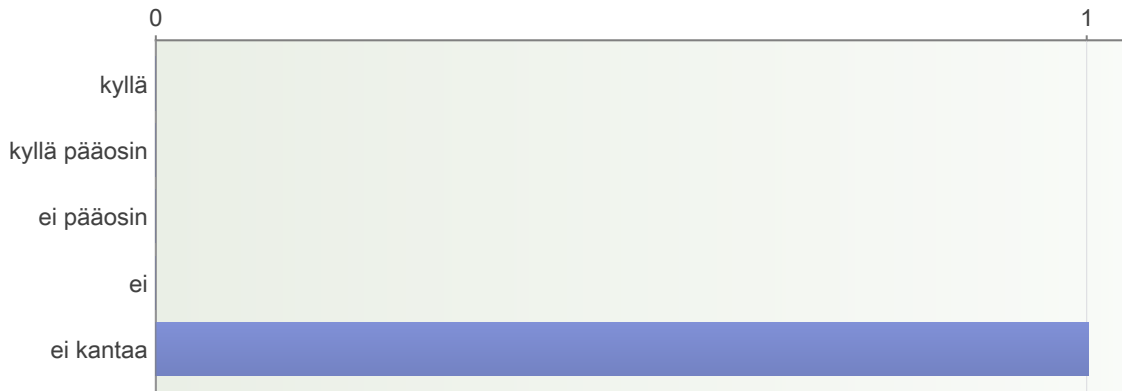

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetTUja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

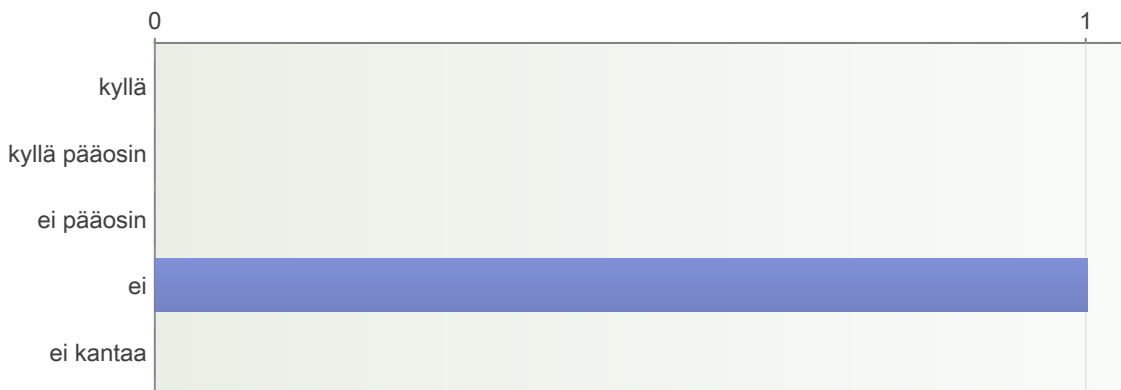
- Palvelujen yhteen sovittaminen eli integraatio on huomattavan haasteellista, jos valinnanvapaus toteutetaan esitetyllä tavalla. Sote-järjestämislakiluonnoksen mukaan maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä.

Maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajallisia ja vaativat runsaasti yksityiskohtaisia sopimuksia, sopimusten valvontaa ja tuottajakorvausten erityisehtoja. Palveluketjujen toteutumisen seuranta- ja valvontamahdollisuudet ovat rajalliset mm. pitkistä ketjutuksista ja asiakkaiden useista päällekkäisistä ja samanaikaisista palvelutarpeista johtuen. Maksusetelijärjestelmä vaikeuttaa muutenkin vaikeasti hallittavaa kokonaisuutta. Sopimusten ja tuottajien valvonta edellyttää runsaasti asiantuntijaresursseja.

Jatkovalmistelussa tulisi vielä selvittää, miten toteutetaan monialainen palvelu, jossa yhdistyvät sosiaali-, terveys- ja vaikeimmin työllistettävien työvoimapalvelut. On myös tärkeää varmistaa asiakastiedon yhteiskäyttö asiakkaan ja henkilöstön tietosuojan kannalta turvallisella tavalla.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa todetaan, sisältää ehdotettu valinnanvapausmalli mahdollisesti kustannuksia kasvattavia elementtejä: Järjestelmien perustamiskustannusten lisäksi henkilökohtaiseen budjettiin liittyy huomattava kustannusriski. Myös suun terveydenhuoltoon voi liittyä paineita kustannusten noususta.

Kustannuksia voi syntyä siitä, kuinka paljon joudutaan maksamaan sopimiseen, seurantaan ja erimielisyyksien ratkaisemiseen liittyviä menoja. Tarvittavan uuden osaamisen varmistaminen, osaamisen kehittäminen ja rekrytoinnit aiheuttavat osaltaan lisäkustannuksia.

KT haluaa edelleen muistuttaa, että toistuvat työnantajavaihdokset aiheuttavat ennakoimattomia palkkaharmonisaatiokustannuksia. Ennakoimattomia henkilöstökuluja aiheutuvat myös mm. eräiden ammattiryhmien työvoimavaje, jolloin palkkakustannukset nousevat, kun työnantajat kilpailevat työvoimasta.

Valinnanvapauden toteuttaminen esitettyssä muodossa vaikeuttaa kustannusten hillintätavoitteiden saavuttamista. Pirstaloitunut palvelutuotanto ja palveluohjauksen puute voivat luoda ylikapasiteettia ja saattavat johtaa kustannusten nousuun. Keskeisin syy on se, että malli rajoittaa maakunnan oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palveluja kokonaisuutena.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laissa olevat säännökset palvelujen järjestämistavoista kaventavat merkittävästi maakunnan mahdollisuuksia käyttää itsehallinnollista päätösvaltaa eivätkä anna järjestäjälle tarvittavaa liikkumavaraa palvelujen tuottamiseen. Lakiluonnokseen sisältyvät 14 asetuksenantovaltuutta mahdollistavat maakunnan itsehallinnon kaventamisen entisestään.

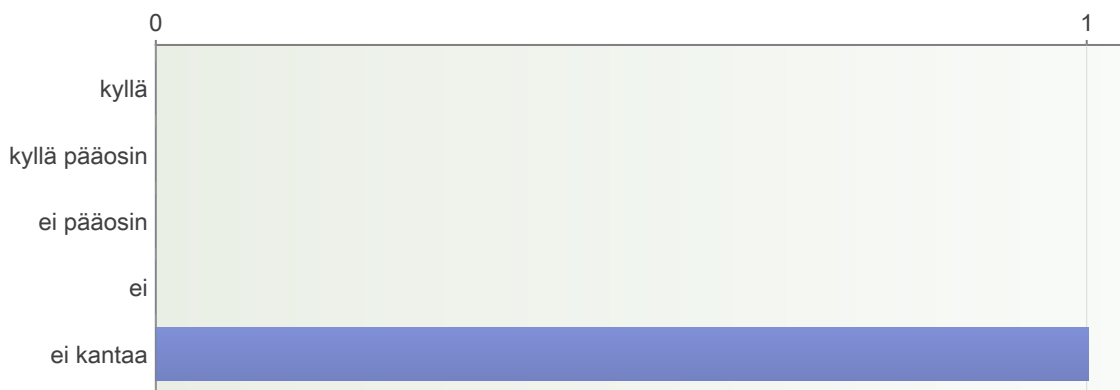
Lakiluonnoksessa on kiinnitetty liian vähän huomiota järjestäjän rooliin. Maakunnan rooli järjestäjänä uhkaa jäädä torsoksi, jos maakunnan roolia ei lakiluonnoksessa selkeytetä ja vahvenneta. Miten maakunnalla turvataan tosiasiallinen valvonta- ja päätöksenteko?

Maakunnan rooli järjestäjänä tulisi olla vahva, jotta demokratia toteutuu. Maakunnassa tulee siten olla osaavaa henkilöstöä, jotta se pystyy huolehtimaan järjestäjän roolista.

Maakunnalla on palveluiden järjestäjänä velvollisuus kuitenkin viime kädessä huolehtia siitä, että kansalaisilla on sosiaali- ja terveyspalvelut. Tämä asettaa maakunnan liikelaitoksen ja liikelaitoksen yhtiöt palveluntuottajana vaatimaan rooliin. Jos esim. markkinoita ei jossain synny tai toimivuudessa ilmenee ongelmia muuten, maakunnalla on työnantajana aina järjestäjän vastuu.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvakuista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Neuvolatoimintaa ei mainita lakiluonnoksen 12 §:ssä, jossa rajataan kouluterveydenhuolto suoran valinnan ulkopuolelle. Kun käsityksen mukaan tarkoituksena kuitenkin on, että neuvolatoiminta ei kuulu suoran valinnan palveluihin, tulisi tämä mainita laissa. Tämä selkeyttäisi sitä, mitkä palvelut kuuluvat maakunnan liikelaitokselle. Lapsiin ja perheisiin liittyvää toimintaa ei ole tarkoituksenmukaista siirtää monituottajamalliin vaan nämä palvelut tulevat parhaiten hoidetuksi maakunnan liikelaitoksessa.

Luonnoksessa jää epäselväksi mitä tarkoitetaan suoran valinnan palveluihin kuuluvalla sosiaaliohjauksella konkreettisesti ja kenelle näitä palveluita annetaan.

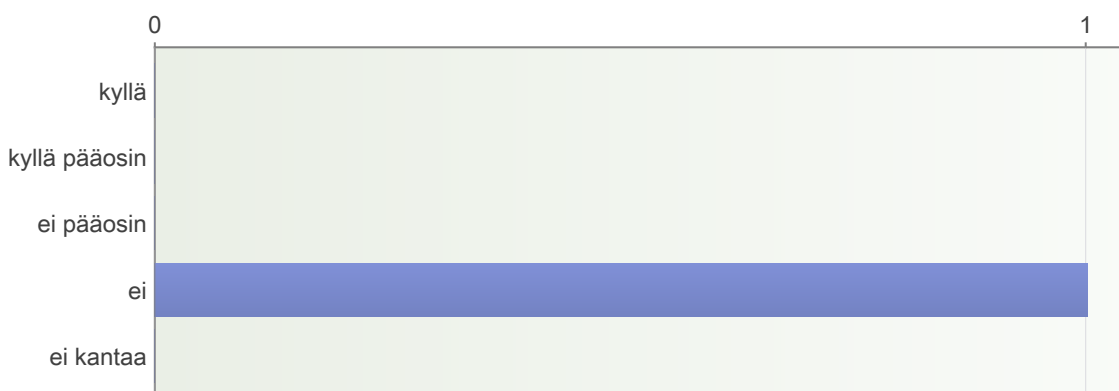
Laajennetun perustason määrittely on myös epäselvää. Monituottajamalli hajauttaa liikaa sosiaalihuoltoa eikä edistä integraatiota, joka on sote- ja maakuntauudistuksen ensisijainen tavoite. Sosiaalihuollon laajennetun perustason tehtävät kuuluisivat maakunnan liikelaitokselle. Palvelujen erottaminen ko. tavalla lyhytaikaisiin ja tilapäisiin ja toisaalta pidempiaikaisiin on epätarkoituksenmukaista ja voi johtaa päällekkäisiin palvelurakenteisiin ja hidastaa oikeanlaista avun saamista.

Viime vuosien kokemus sosiaalihuollon toimivuudesta on osoittanut, että viranomaistoiminta tulee keskittää mahdollisimman harvoille tahoille, erityisesti sosiaalihuollon puolella. Nyt ehdotettu valinnanvapausmalli aiheuttaa päinvastaisen tilanteen.

Säännös jättää maakunnalle mahdollisuuden määritellä suoran valinnan palvelujen sisältöä tarkemmin omissa sopimuksissaan palveluntuottajien kanssa, ellei pykälään liittyvää asetuksenantovaltuutta käytetä. Alueellisiin markkina- ja muihin olosuhteisiin liittyvä maakuntien itsehallinnon mahdollistaminen suoran valinnan piiriin kuuluvien palvelujen määrittelemisessä on tarkoituksenmukaista. Jos asiasta sen sijaan säädetään asetuksella, maakunnan rooli suoran valinnan palvelujen osalta kaventuu lähes pelkästään rahoittajan rooliksi.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämävastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

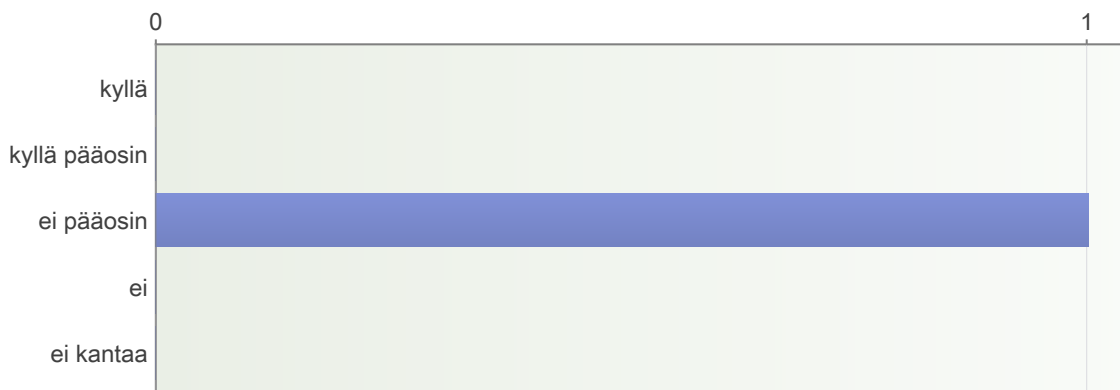
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmässä maakunta ei voi hoitaa järjestämisvastuutaan, koska maakunnalla ei ole suoria ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksia maksusetelipalvelujen tuottajaan.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

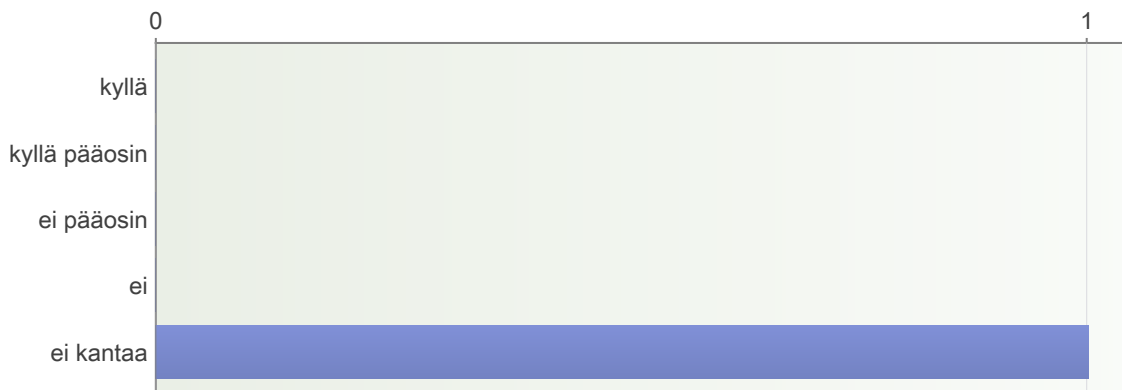
Vastaajien määrä: 1

- KT:n kanta, samoin kuin Kuntaliiton, on että velvollisuus maksuseteleiden antamiseen saattaa vaikuttaa tuottajien halukkuuteen perustaa sote-keskuksia. Maksuseteli lisää suoran valinnan palvelun tuottajan riskiä ja sitä kautta korottaa hintaa, jolla palveluja ollaan valmiita tuottamaan.

Lakiesityksen mukaan sote- keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Sote-keskuksella ei kuitenkaan ole juuri mahdollisuutta puuttua asiaan, jos se esimerkiksi havaitsee maksusetelipalvelun laadussa ongelmia. Kokonaisvastuun hajautuminen liikelaitoksen, maakunnan, suoran valinnan palvelun ja maksusetelipalvelun tuottajan välillä voi aiheuttaa viivästyksiä ja heikentää palvelujen integraatiota sekä saattaa vaarantaa kansalaisten oikeusturvaa ja lisätä valvontavastuuta.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

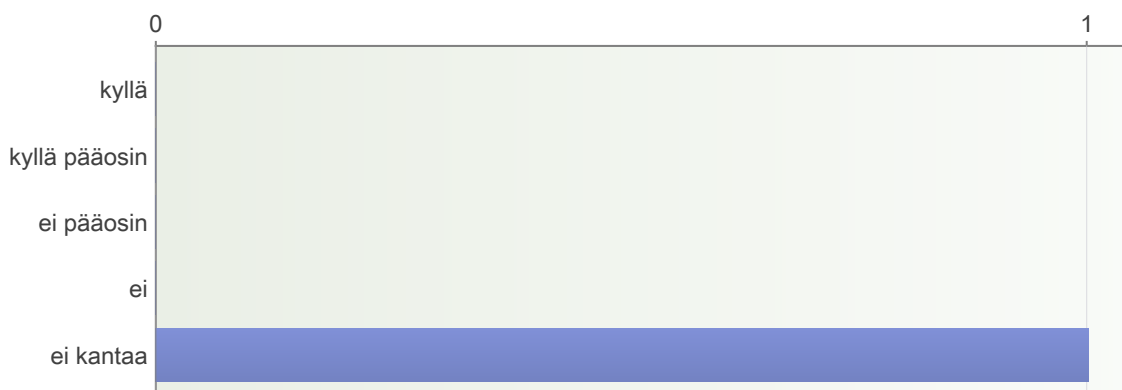

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

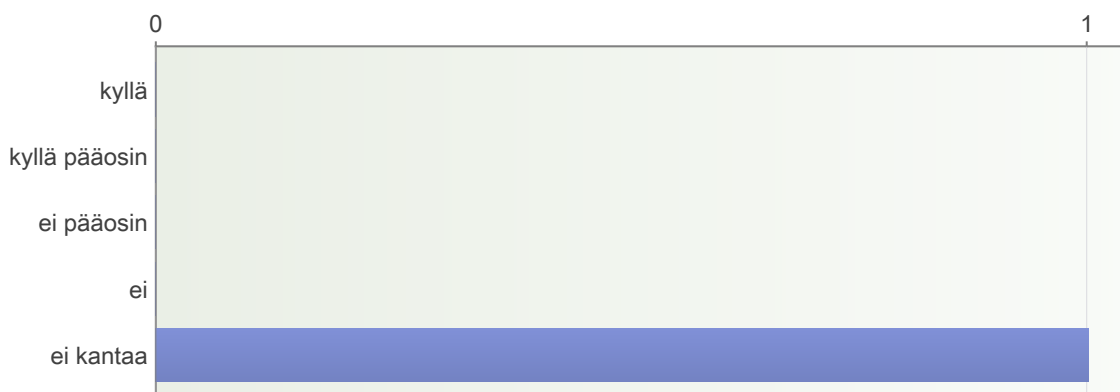

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

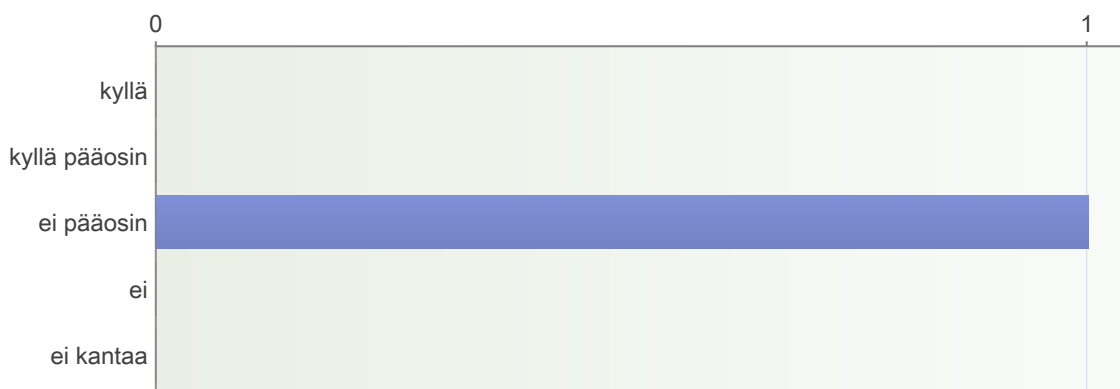

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

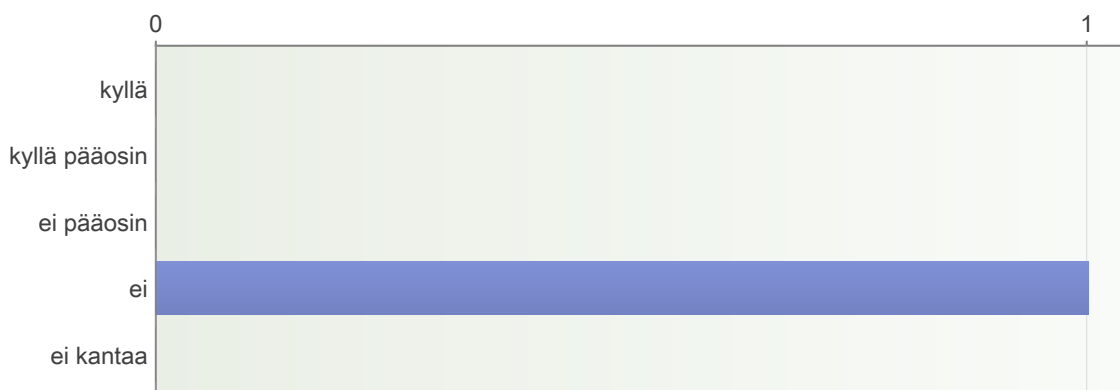
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelituottajien ohjaaminen on vaikeaa. Lakiluonnoksessa jää kaiken kaikkiaan epäselväksi maakunnan liikelaitoksen, maakunnan, sote-keskusten sekä erilaisin ostopalvelusopimuksin ja setelijärjestelyin toimivien palveluntuottajien tosiasialliset hankinta- ja alihankintasuhteet ja maakunnan tosiasialliset ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

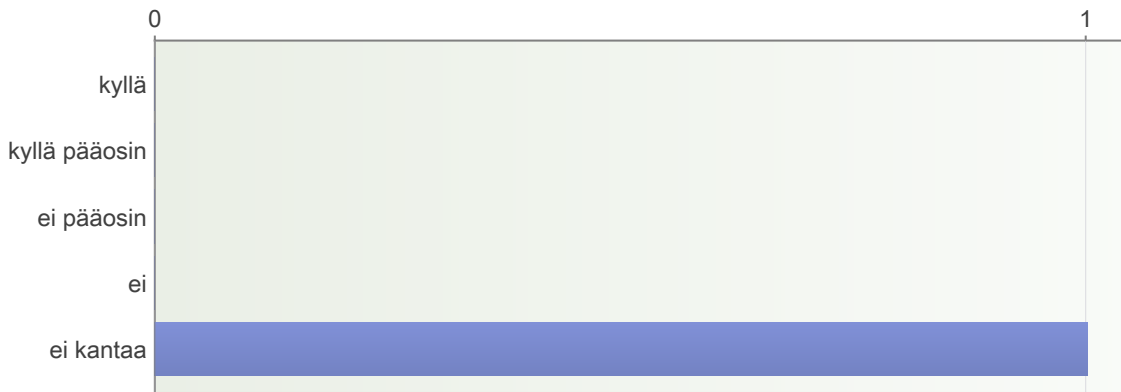
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin käytön määrää ei tulisi määritellä kuin lakiluonnoksen perusteluissa nyt on tehty, vaan maakunnalla tulisi olla oikeus määritellä missä määrin ne käyttävät asiakasseteliä ottaen huomioon jokaisen maakunnan omat paikalliset olosuhteet. Myös demokratiavajeen välttämiseksi maakunnalla tulisi olla enemmän päätäntävaltaa sen suhteen, mikä on asiakassetelillä tuotettavien palveluiden tarkoituksenmukaisin määrä jokaisessa maakunnassa. Toki maakunnan on tässä päätöksessään huolehdittava, että asiakkaan valinnanvapaus toteutuu. On kuitenkin otettava huomioon, että olosuhteet vaihtelevat maakunnittain, joten yhteistä kaikkiin maakuntiin sovellettavaa kiinteää asiakassetelin käytön määrää ei voi määritellä.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

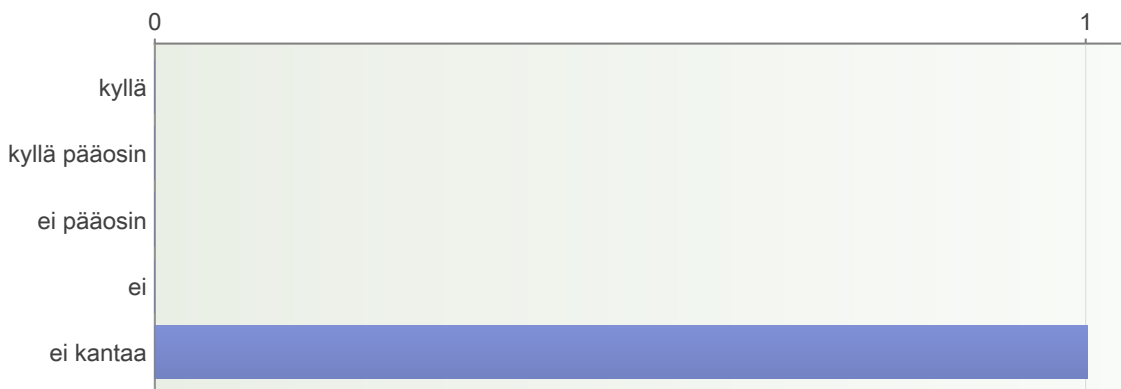
35. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

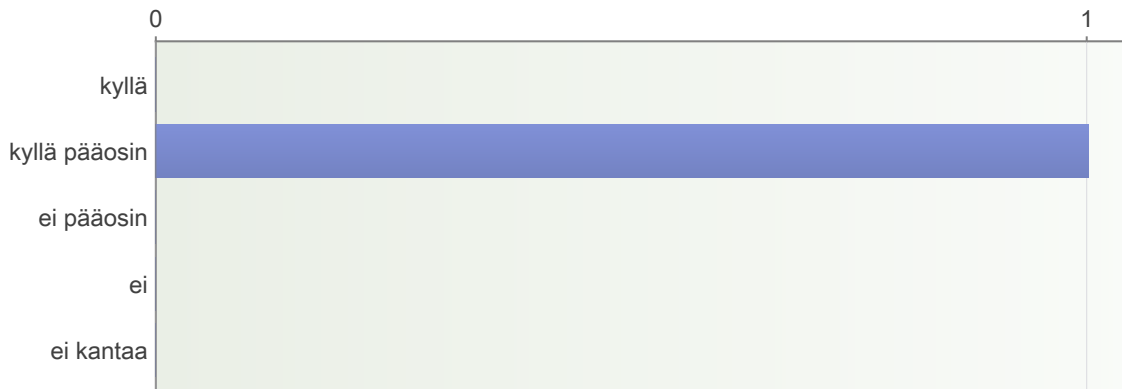

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

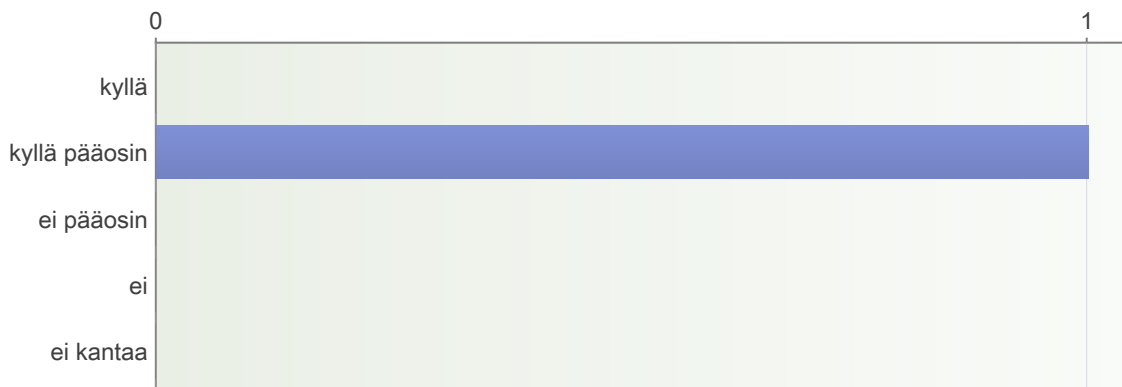
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan mahdollisuus asettaa suoran valinnan palvelujen tuottajille ehtoja oman maakuntansa olosuhteiden, väestön ja elinkeinorakenteita vastaavasti on kannatettava.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

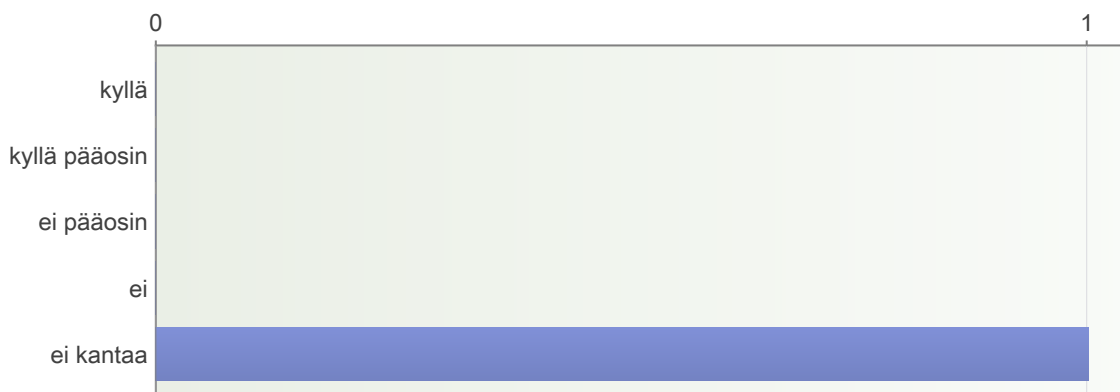
- Asiakasseteli kohdistuu pääosin erikoissairaanhoidon palveluihin, jotka ovat jo tällä hetkellä valinnanvapauden piirissä julkisen terveydenhuollon osalta koko maan alueella. Asiakassetelin myötä julkista erikoissairaanhoidoa joudutaan merkittävästi yhtiöittämään.

Asiakassetelijärjestelmä johtaa sairaalatoimintojen ja muidenkin erityistason palvelujen yhtiöittämiseen, mikä aiheuttaa todennäköisesti yhtenäisen ja toimivan järjestelmän hajaantumisen.

Maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajat eivät tee sopimusta suoran valinnan tuottajan eivätkä maakunnan kanssa. Tämän vuoksi niiden ohjaaminen on huomattavan vaikeaa. Lainsäädännössä tulisi siten olla mekanismi, jolla maakunta tai suoran valinnan tuottaja voisi puuttua henkilökohtaisen budjetin tai maksusetelipalvelun tuottajan toimintaan suoraan, jos se havaitsee toiminnassa laadullisia tai muita puutteita.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

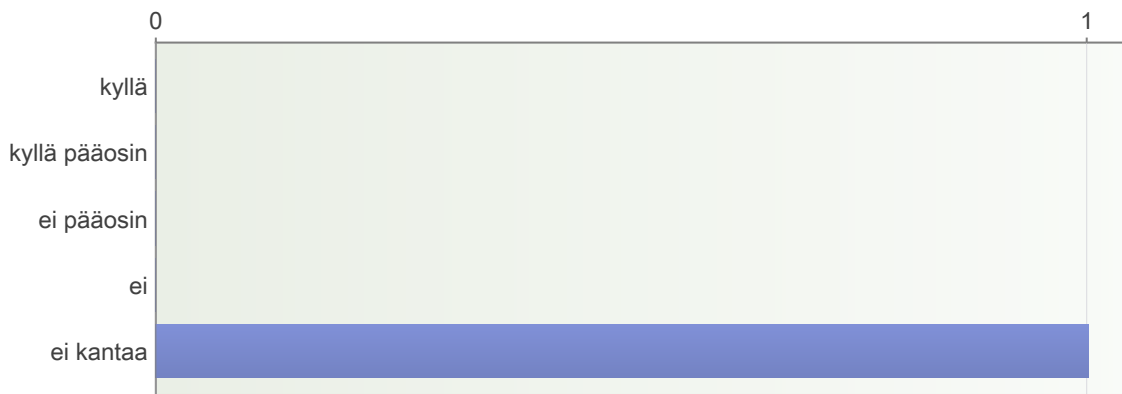
43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

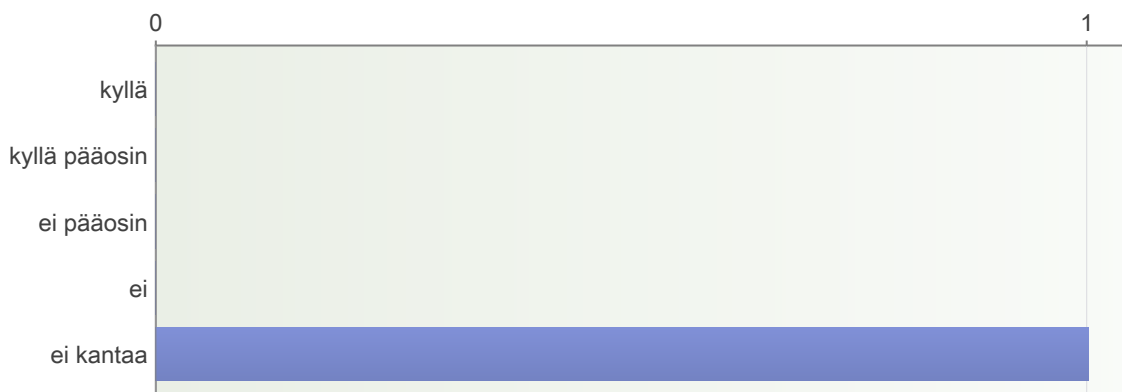

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

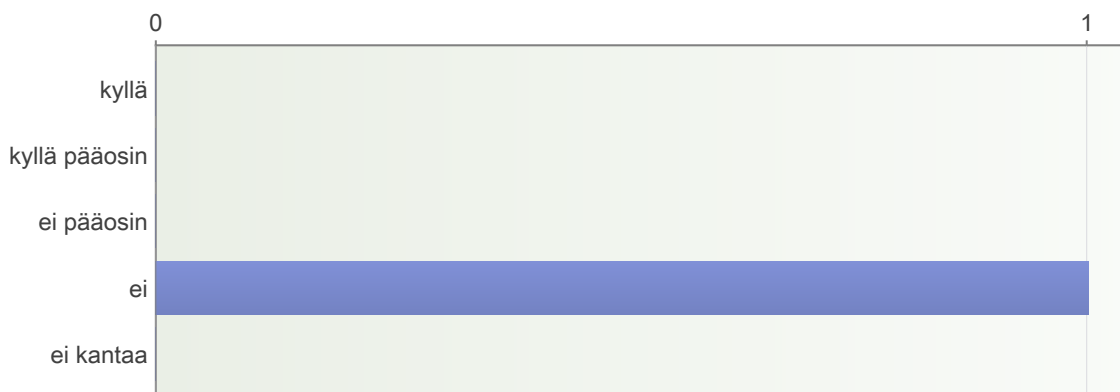

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa maakunnalle on annettu siirtymäaika perustaa yhtiöt 31.12.2020 mennessä, mikä on sinällään kannatettava, jotta maakunnalle jää harkintaa yhtiöittämissä suhteissa. Ehdotetussa mallissa yksityiset sote-keskukset ja hammashoitolat aloittavat kuitenkin toimintansa jo 1.1.2019. Tämä siirtymäaika vääristää kilpailua markkinoilla eikä anna maakunnalle aitoa mahdollisuutta osallistua kilpailuun. Listautuminen yrityksiin voi alkaa 1.11.2018, mutta maakunnan yhtiöt perustetaan aikaisintaan 1.1.2019. Tämä aiheuttaa kilpailuetua yksityisille yrityksille, mikä ei ole aidon valinnanvapauden mukaista.

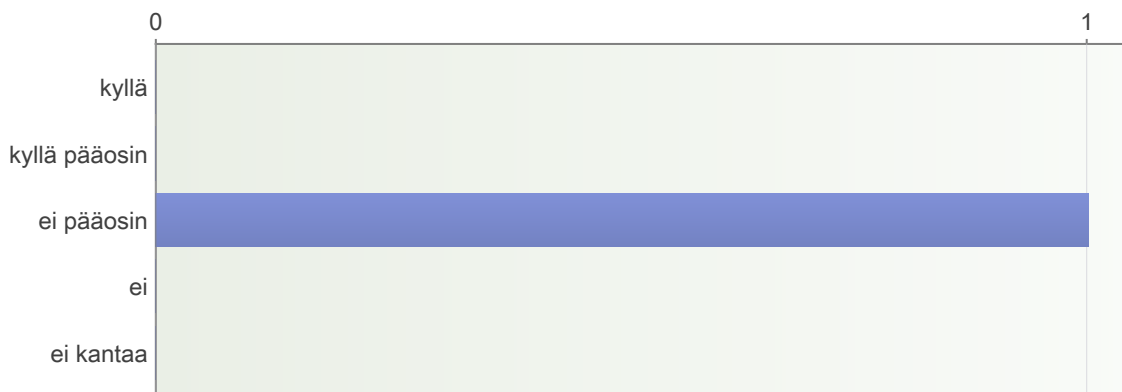
Tämän johdosta KT ehdottaa, että valinnanvapaus tulisi voimaan vasta kun maakunnan liikelaitosten yhtiöittäminen on saatettu loppuun, jotta aito kilpailu ja valinnanvapaus toteutuvat. On ensisijaisen tärkeää, että maakunnan yhtiöllä ja yksityisellä yrityksellä on yhtäläiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet osallistua kilpailuun ja että kilpailu avautuu kaikille toimijoille yhtä aikaa.

Valinnanvapauden käyttöönoton aikataulu on liian tiukka ja valmistautumisaika siihen on täysin riittämätön, KT ehdottaa, että valinnanvapaus toteutetaan asteittain ja riittävän pitkällä siirtymäajalla, mikä mahdollistaisi todellisten rakenteellisten muutosten tekemisen.

KT toteaa lisäksi, että lakiluonnoksen mukaan säädetään valinnanvapaudesta 1. ja 2. vaiheessa tapahtuvasta valinnanvapaudesta. Lakiesityksessä ei kuitenkaan ole määräystä tästä vaiheistuksesta, joten jää epäselväksi, miten toinen vaihe olisi tarkoitus toteuttaa.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

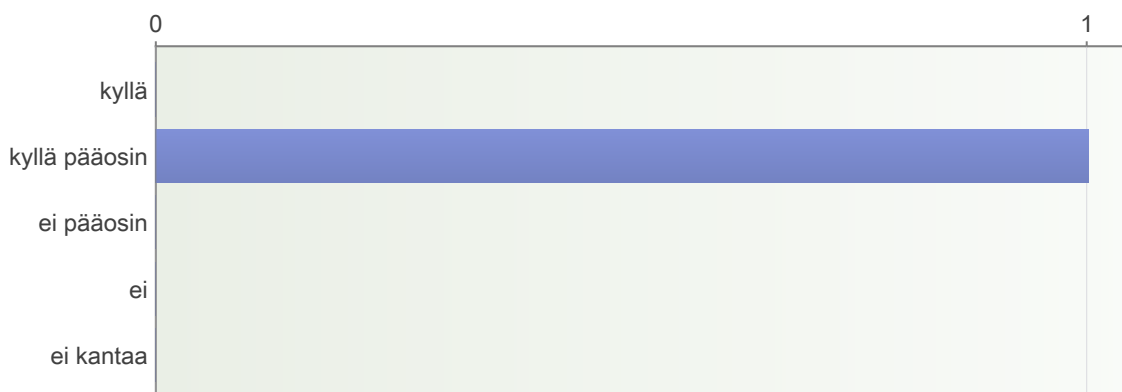
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia toteuttaa järjestämisvastuutaan. Valinnanvapauslainsäädännön vaiheistettu tai pidemmälle aikavälille ulottuva voimaantulo olisi tarkoituksenmukaisempi. Lukuun 9 sisältyvät asetuksenantovaltuudet ovat epätarkoituksenmukaisia ja maakuntien itsehallinnon ja järjestämisvastuun vastaisia. Myöhemmin säädettävillä asetuksilla voitaisiin määrätä yksityiskohtia myöten kaikista suoran valinnan palvelun tuottajille maksettavista korvauksista ja tehdä myös yksittäisiä maakuntia koskevia päätöksiä korvauserusteista.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

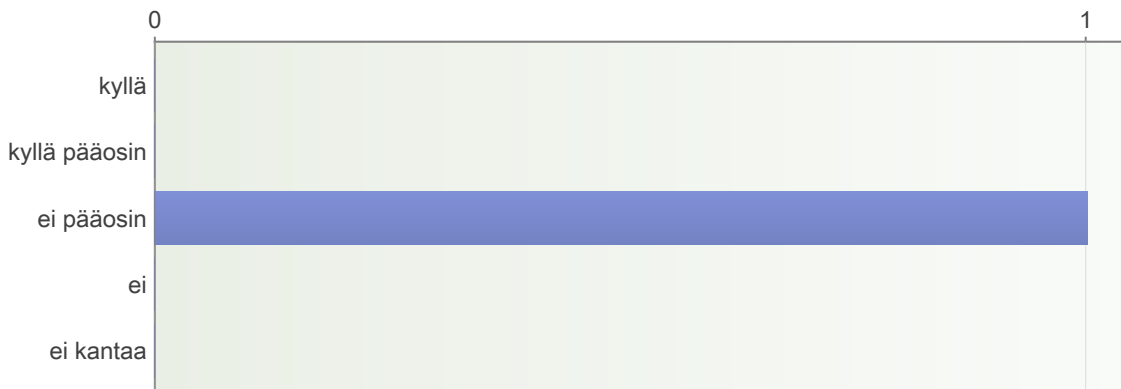
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä, mutta todennäköistä on, että markkinat syntyvät suuriin kaupunkikeskuksiin, mutta ei haja-asutusalueille. Riskinä on, että muutama yksityinen ketju tulee valtaamaan markkinat.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- ks. vastaus 18.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

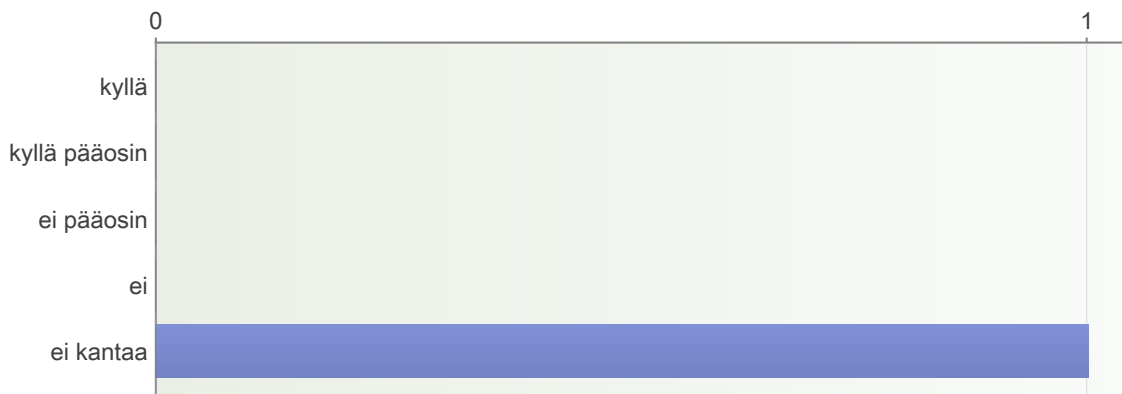
Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Ei vastauksia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

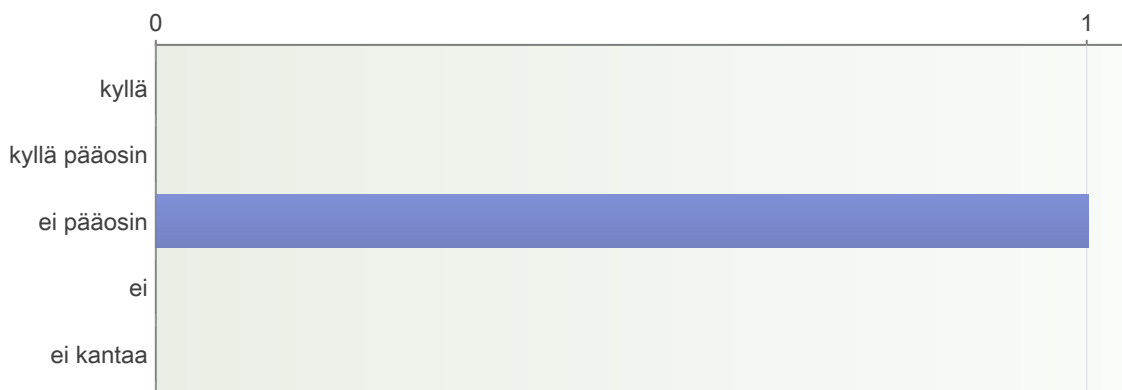
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestelmämuutos luo suuren riskin kustannusten kasvuun, kun asiakkaille syntyy oikeus valita yksityinen palveluntuottaja julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuilla. Suun terveydenhuollon oletettu saatavuuden paraneminen myös lisäänee palvelujen kysyntää.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa todetaan sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteena oleva palvelujen integraatio ei toteudu tällä valinnanvapausmallilla. KT on huolissaan palvelujen alueellisesta epätasa-arvoisuudesta ja hajaantumisesta, mikäli valinnanvapaus toteutetaan nyt ehdotetulla tavalla.

Palkkaharmonisaation kustannuksia on erittäin haasteellista arvioida luotettavasti monituottajamallissa. Toistuvat työnantajavaihdokset lisäävät palkkaharmonisaation kuluja.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Nyt käsillä oleva uudistus vaikuttaa merkittävästi julkisen sektorin työ- ja virkaehtosopimustoimintaan. KT:n organisaatio uusiutuu uudistuksen myötä (laki kuntien maakuntien työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä). Yhtiöittämisellä on suuri merkitys työehtosopimusjärjestelmän kehittymiseen.

Henkilöstöä voi siirtyä yksityisiin terveyspalvelualan yrityksiin, mikä voi lisätä kustannuksia, koska eri sektorit kilpailevat työvoimasta. Ehdotettu valinnanvapausmalli lisää myös henkilöstön yli - ja aliressursoimisen riskiä, mikä voi osaltaan lisätä naisvaltaisen alan määräaikaista palvelussuhteita ja irtisanomisia. Malliin liittyy myös työrauhariskejä työehtosopimusten vaihdostilanteissa.

On todennäköistä, että pitkäjänteinen henkilöstöjohtamisen suunnittelu heikentyy esitetyssä mallissa, jossa työvoiman saatavuuteen liittyy paljon epävarmuustekijöitä.

Haasteena on henkilöstövoimavarojen johtaminen ja maakunnan järjestämisvastuun toteuttaminen konsernirakenteessa. Palvelujen ja palveluprosessien uudistuminen tuottaa uusia tehtäväkokonaisuuksia, joihin liittyy rekrytointi - ja uudelleen koulutushaasteita. Haasteena on mm. julkisen työnantajan mahdollisuudet kouluttaa henkilöstöään nykyisessä laajuudessaan.

KT toteaa lisäksi, että se on pääpiirteissään samaa mieltä hallituksen esityksen vaikutusarvioinnista työntekijöiden asemaan ja työelämään.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Myös KT kuten Suomen Kuntaliitto suhtautuu kriittisesti valinnanvapauden toteuttamiseen ehdotetulla tavalla. Mikäli lakiluonnosta kuitenkin jatkovalmistellaan tämän luonnoksen pohjalta, KT ehdottaa seuraavia pykäläkohtaisia muutoksia:

Lakiluonnoksen 40 §:n mukaan maakunta voisi perustaa omistamansa yhtiön tai yhteisön suoran valinnan palvelujen ja maksu- ja asiakassetelillä tuotettavia palveluja varten. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että liikelaitoksen omistusosuutta ei rajoiteta tällaisesta yhtiöstä tai yhteisöstä. Kun tarkoitus on, että liikelaitos omistaa perustamansa yhtiön osakkeet, KT esittää tämän kohdan poistamista perusteluista.

Lakiluonnoksen 21 §:ssä säädettäisiin maakunnalle velvoite käyttää asiakasseteliä riittävässä määrin sen varmistamiseksi, että muissa kuin suoran valinnan palveluissa toteutuu asiakkaan valinnanvapaus. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että vähimmäistasona on, että viisitoista prosenttia (15 %) näiden

palveluiden kokonaiskuluista olisi asiakassetelin piirissä. Kiinteä vähimmäistason määrittely on perusteetonta eikä se sovi maakuntien erilaisiin olosuhteisiin. KT esittää sen poistamista.

22 § ja 24 §: Henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelin velvoittavuus on epäselvä. Esimerkiksi tilanteessa, jossa maakunta on päättänyt ottaa käyttöön tehostetussa palveluasumisessa asiakassetelin, asiakkaalle on tarjottava asiakasseteliä 22 § 2 momentin perusteella. Todennäköisesti asiakas olisi kuitenkin oikeutettu myös henkilökohtaiseen budjettiin 26 § 1 momentin perusteella.

Joko 15 §:stä tai 40 §:stä tulisi selkeästi käydä ilmi, että maakunnan liikelaitos voisi tietyin edellytyksin tuottaa samoja perustasoisia palveluja, jotka kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin. Säännöksen tiukka tulkinta johtaisi kohtuuttomiin tilanteisiin: esimerkiksi vaikean diabeteksen erikoissairaanhoidon tason hoito täytyisi voida hoitaa liikelaitoksessa, vaikka asiakas saman tai eri taudin vuoksi tarvitsisi suoran valinnan palveluihin kuuluvia perustasoisia suoran valinnan palveluja. Mikäli tämä ei olisi mahdollista, potilaan hoidon kokonaisuus pirstoutuisi epätarkoituksenmukaisella tavalla, aiheuttaisi haittaa potilaalle ja kasvattaisi kokonaiskustannuksia.

Siirtymäsäännökset 72 § on epäselvä. Laissa pitäisi selkeämmin mainita se, että maakunta voi toimia suoran valinnan palvelujen tuottajana liikelaitosmuodossa lain siirtymäaikana v 2019 ja 2020.